

حسابداری مادر علوم است
چرا که حساب و ریاضی،
منطق، جامعه‌شناسی، اقتصاد
و... از معامله و داد و ستدهای
ابتدایی منشاء گرفته‌اند.

علم حسابداری را تعریف کنید

حمید رضا ولیان
دانشجوی حسابداری

کنم، شاید در آن کتابهای دیگر و یا حتی یکی از آن انبوه کتابها، حسابداری با دلیل و منطق و برهان علم معرفی شده باشد. حسابداری یک حقیقت هنری است. محصولی است از اختراع بشر، طراحی شده به وسیله بشر و برای هدفهای بشری، تنوع این هدفها بسیار است که از آن جمله: برنامه‌ریزی، کنترل، سرمایه‌گذاری، تصمیمات استخدامی، تشویق و ترغیب، استدلال منطقی، هماهنگی و تبلیغ را می‌توان برشمرد. حسابداری در یک دنیای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی عمل می‌کند و ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی دنیای ما به گونه‌ای وصف ناپذیر به هم وابسته‌اند. بنابراین در عین حال که حسابداری جزئی از ابعاد اقتصادی است، نشانگر تأثیرات

صحيح تقديم كنم. قبل از ورود به بحث لازم می‌دانم از اقدام تحسین برانگیز استاد تشکر کنم که با متانت و صبر و ایجاد انگیزه مرا به جدی بودن در این امر وادار ساخت. هرچه کتابهای مربوط و تخصصی و فنی و علمی حسابداری را چه از مراجع و مؤسسات مربوط و چه از صاحب‌نظران خبره در امر حسابداری در دست داشتم زیر و رو کردم، حتی به گنجینه کتابهای برخی مراکز دانشگاهی نیز رجوع کردم اما آنچه حاصل شد هیچ‌یک حسابداری را علم نمی‌خواندند. و از آنجا که این میدان و عرصه بسیار وسیع است، اذعان می‌نمایم کتابهای بسیاری وجود دارد که من بدانها دسترس نداشتم از این رو در باب آن کتابها نمی‌توانم اظهار نظر

هنگامی که استاد در کلاس درس این سؤال را مطرح کردند که: "علم حسابداری را تعریف کنید" ناگهان انقلابی در ذهنم ایجاد شد که ذهنیات عمیق گذشته را در یکسو و سؤال بالا را در سویی دیگر می‌دیدم. تصورات گذشته که ناشی از مطالعه کتابهایی چند بود مرا واداشت تا به دفاع از فن بودن حسابداری و نفی علم بودن آن برخیزم، در هر حال این تصورات به نتیجه‌ای قطعی و روشن نرسید و من جهت تأیید، تعدیل و یا تبدیل نظر خود در ارتباط با فن بودن حسابداری یا علم بودن آن به بررسی و تحقیقی مختصر پرداختم. و آنچه حاصل آمد همین چند سطری است که هم جهت ادای وظیفه و هم از برای یافتن پاسخ

متغیرهای اجتماعی و سیاسی نیز هست. هدف از طراحی حسابداری در اصل آن بوده است که به عنوان وسیله‌ای برای سنجش فعالیت‌های انسان در اختیار او باشد. ابعاد وسیع حسابداری تا قبل از سالهای ۱۹۶۰ به هیچ صورت خود را نشان نداده بود، روش‌های تئوری سیستمها برای حسابداران تا سالهای ۱۹۷۰ مشهود نبود، دیدگاه‌های جامعه‌شناسی و سیاسی حسابداران قبل از سالهای ۱۹۸۰ شروع به شکل‌گیری کرده چنانچه هپ وود (۱۹۸۰) گفته است، "حسابداری را نه فقط به شکلی که قبلاً از آن استفاده می‌شد یا در آینده ممکن است مورد استفاده قرار گیرد، بلکه به صورت کنونی باید شناخت و درک کرد و از آن بهره گرفت."

از دید عمومی تصویر کار حسابداران شبیه کار ثبت دفاتر حسابداری است، زیرا که عملکرد آنان بدون هیجان و خسته‌کننده است. حرفه حسابداری معمولاً به عنوان یک سری فعالیت‌های منظم با روش‌های از پیش تعیین شده، مطابق با قوانین، مغرور و محتاطانه توصیف شده است و از حسابداران نیز به تبع آن تصویری سرد و بی‌روح و بی‌احساس به دست داده‌اند.

تحقیقات دکاستر و رود (۱۹۷۱) در آمریکا و شکلتون (۱۹۸۰) در انگلستان نشان داده است که نمودار شخصیتی حسابداران به طور طبیعی بالاتر از مدیران

حسابداری در یک دنیای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی عمل می‌کند و ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی دنیای ما به گونه‌ای وصف ناپذیر به هم وابسته‌اند.

از دید عمومی تصویر کار حسابداران شبیه کار ثبت دفاتر حسابداری است، زیرا که عملکرد آنان بدون هیجان و خسته‌کننده است.

فروش، بانک، اداری، مدارس، آرشیوها و افسران است و این به دلیل صفات ویژه آنان از نظر جامعه‌پذیری، خود‌پذیری، خودداری، احساس خوب و میزان انعطاف‌پذیری بهتر از سایر گروه‌هاست و همچنین حسابداران در اکثر موارد از طبقه افراد باهوش، متفکر و دارای قدرت قضاوت فراتری هستند. چنین به نظر می‌رسد که حسابداران برای حل مسائل از تجزیه و تحلیل عینی و شخصی استفاده میکنند و به حقایق سازمان یافته و منظم شده بیشتر از مفروضات توجه دارند. جامعه‌شناسی یک علم است، اقتصاد نیز یک علم است، مدیریت، علوم پایه و... همه و همه علم قلمداد می‌شوند.

یکی از مهمترین خدماتی که اطلاعات حسابداری برای یک سازمان می‌تواند انجام دهد، بهره‌برداری از آن در جهت برانگیختن احساس و تشویق به عملکرد بهتر است.

امروزه حسابداری با بهره‌گیری از سایر علوم در پی آن است که دریچه‌ای نو را در علوم بگشاید و هر روز که از حیات پرسابقه و دیرین و کهن حسابداری می‌گذرد شاهد شکوفایی بیشتر حسابداری هستیم. مدیریت را گفتیم که یک علم می‌دانند. به تعریف علم مدیریت می‌پردازیم:

"مدیریت علم پیشبینی، برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و رهبری و کنترل هدف‌های مشخص و معین با به کارگیری امکانات محدود است."

حال به این نکته اساسی توجه

می‌نماییم که حسابداری نیز کلیه اجزای تعریف فوق را دارد. حسابداری نیز همانند سایر علوم از ریاضیات نوین و کهن بهره گرفته و می‌گیرد.

اگر به تاریخ کهن حسابداری و حساب توجه کنیم خواهیم دید که حسابداری مادر علوم است چرا که حساب و ریاضی، منطق، جامعه‌شناسی، اقتصاد و... از معامله و داد و ستدهای ابتدایی منشاء گرفته‌اند. فقط آنچه در مورد حسابداری گفتنی است این نکته است که حسابداری دید خاص خود را دارد، زبان مشترک خاص خود را دارد، از اصول خاص در شرایط معین استفاده می‌کند.

با تخصصی شدن علوم و با رشد فزاینده و فراگیری که حسابداری در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و... کرده است شاید بتوان گفت که حسابداری دیگر فن نیست بلکه "علم" است و تنها باید آن را شناخت و درست درک کرد و به کار گرفت.

آنچه سبب رکود نسبی در "علم" شمردن حسابداری شده است نوع نگرش خاص حسابداران است. به عنوان مثال همان گونه که لیو ویل‌کیم (۱۹۸۱) بیان داشته است که: "حسابداران تمایل دارند به کنترل به عنوان یک راه حل بسنگرند، ولی جامعه‌شناسان به عنوان یک مشکل."

پس آنچه که موجب فن بودن حسابداری می‌شود نوع نگرش حسابداران به مسائل است، که امیدواریم تعدیل شود و رشد و شکوفایی یابد.

در عین حال، ما به عنوان دانشجوی حسابداری به این دانش خواه "فن" و خواه "علم" افتخار می‌کنیم چرا که آن را در خدمت به جامعه، مردم، و کشور خود می‌بینیم.

به امید آنکه همه حسابها موازنه باشد و قبل از حسابرسی رسیدگی گردد.

صورت گیرد تا ویژگیها و روابط مابین اجزا تحلیل، تعریف و سپس طراحی شوند.

خلاصه بررسیها و اقدامات این مرحله به صورت زیر ارائه می شود:

○ بررسی خصوصیات سیستمهای عملیاتی از جمله سیستمهای مهندسی، کنترل تولید و کنترل موجودی و تعیین تبعات و پیامدهای آنها (از دیدگاه اطلاعاتی و مشخصات سیستم) برای تعیین مشخصات و روابط اجزای مرتبط با آنها.

○ بررسی ویژگیهای سیستم کل و تعریف تبعات و پیامدهای آن از دید طراحی و اجرای سیستم برای تعیین مشخصات، ارتباطات اطلاعاتی جزء یا

سیستم مورد طراحی با سایر اجزا و سپس طراحی آن.

○ بررسی مجموعه توقعات، انتظارات و نیازهای اطلاعاتی کاربران و استفاده کنندگان از سیستم (جزء مورد طراحی).

این اقدامات باید برای هر یک از اجزا صورت گیرد تا تمامی ارتباطات مابین آنها به تفصیل لازم و در کل تعریف و ماهیت و مشخصه هر یک از ارتباطات بدرستی انجام شود.

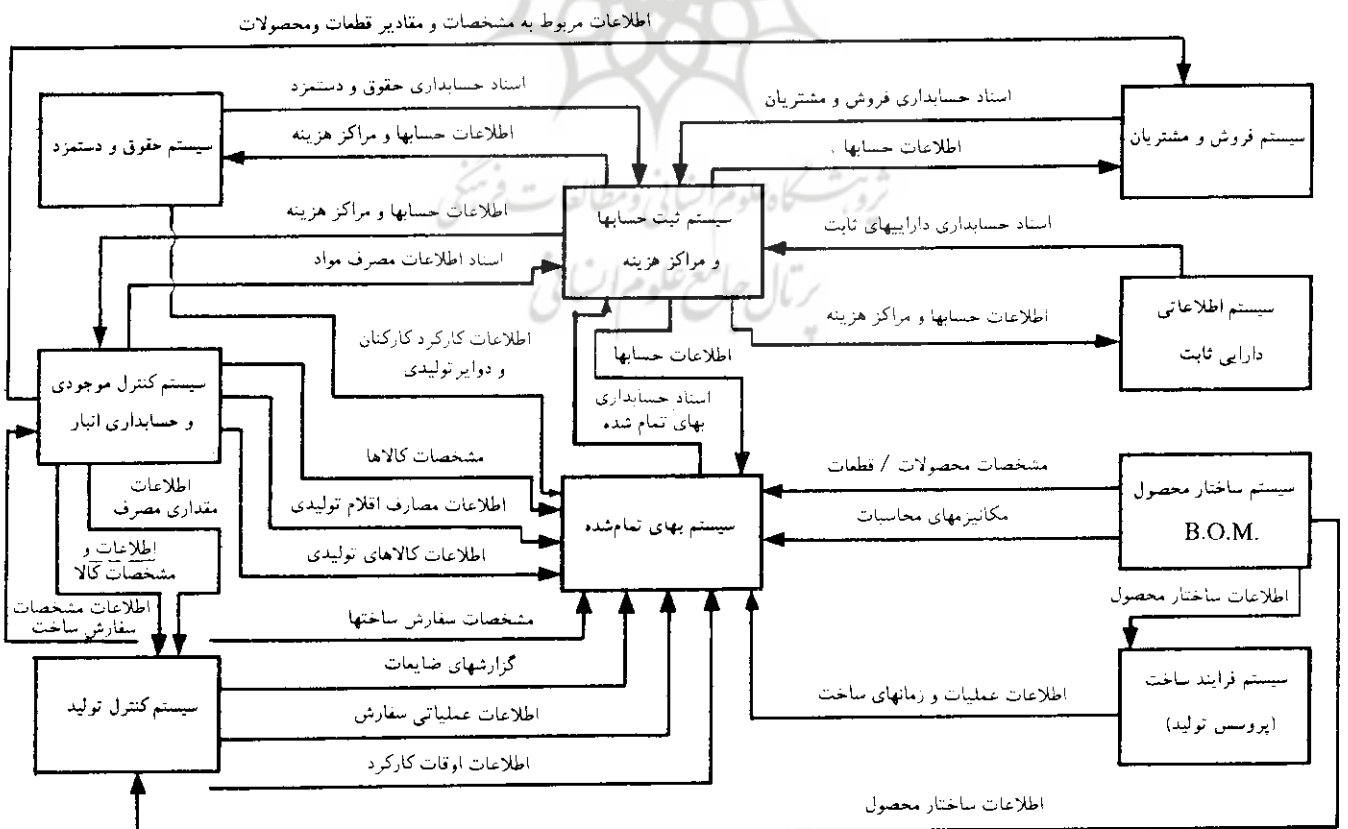
شمای روابط اطلاعاتی سیستمهای اطلاعاتی حسابداری و سیستمهای عملیاتی منعکس در شکل ۳ نشان دهنده ارتباطات

کلی سیستمهاست. عمق، تفصیل و نکات تهیه اطلاعات و

مدون سازی هر مرحله از اقدامات یاد شده در "شمای ارتباطات اقدامات طراحی" بستگی به تجربه طراحان، حدود اطلاع و آگاهی آنان از نوع و ویژگیهای سیستم و رعایت تفکر سیستمیک در بنا کردن مجموعه سیستمها دارد. به نظر نگارنده کل متد پیشنهادی خود کاربردی از مفاهیم و نظریه سیستمها در طرحریزی سیستمهای اطلاعاتی است.

بدیهی است به کارگیری متدهای واحد از سوی افراد مختلف لزوماً نتایج واحدی در بر ندارد. از سوی دیگر تضمین موفقیت هر امری تابع عوامل و پارامترهای مختلف

شکل ۳- شمای روابط اطلاعاتی سیستمهای اطلاعات حسابداری و سیستمهای عملیاتی

است، اما به هر حال بهره‌گیری از یک متد (تجربه شده توام با موفقیت)، کارها و اقدامات نظری و عملی طراحان و اجرا کنندگان سیستمها را سازمان می‌دهد و از هدر رفتن نیروها به میزان چشمگیری کاسته می‌شود.

۵-۶- خصوصیات اجزاء

حال با در نظر گرفتن مفروضات و اطلاعات بالا کوشش می‌کنیم تا به طور مثال خصوصیات یک سیستم کنترل موجودی و انبار را تا آنجا که به عنوان یک جزء وظایف مشخصی را به انجام می‌رساند به ترتیب زیر بیان کنیم:

۱- اعمال روش قیمتگذاری استاندارد برای اقلام تولیدی (مسوا، قطعات، مجموعه‌ها).

۲- اعمال روش قیمتگذاری واقعی (میانگین) برای سایر اقلام (غیر تولیدی).

۳- گزارشگری انبارهای کار در جریان با روشهای قیمتگذاری استاندارد.

۴- دریافت اطلاعات منظم روزانه و کنترل اطلاعات، برای پردازش نهایی در پایان ماه و گزارشگری پایان ماه.

۵- امکان تعدیل قیمتگذاری موجودیها در پایان دوره.

۶- امکان ثبت و ضبط و گزارشگری برای انواع مصارف در تولیدات و سفارشات ساخت.

۷- امکان ثبت و ضبط و گزارشگری برای انواع مختلف دریافت کالا.

۸- امکان اعمال مفايرات پس از شمارش موجودی.

۹- امکان تهیه اسناد حسابداری در پایان ماه (به عنوان دوره تعیین شده)

برای انواع رویدادهای تعریف شده در آن، از جمله خرید، مصرف، انتقال و...

سیستم "کنترل موجودی و حسابداری انبار" اطلاعات مختلفی برای سیستمهای "هزینه‌یابی سفارش کار"، "سیستم مراکز هزینه" (در صورت مجزا بودن)، سیستم بهای تمام شده و سیستم فروش تهیه می‌نماید که مهمترین آنها مصارف اقلام انبار و اسناد تحویل و تولید قطعات و مجموعه می‌باشد.

در سیستم کنترل موجودی و حسابداری انبار دو ماجول مجزا یعنی، بخش مقداری آن را می‌توان از بخش مقداری/ریالی آن به طور تفکیک شده طراحی کرد. ارتباطات این سیستم با سایر سیستمها را می‌توان به صورت شکل ۴ خلاصه نمود

در مورد سیستم بهای تمام شده قطعات و محصولات، ارتباطات اطلاعاتی با سیستمهای مختلف حسابداری و عملیاتی باید تعریف و تعیین گردد. ویژگیهای این سیستم به گونه‌ای است که از اطلاعات و حاصل گزارشات چند سیستم استفاده

نموده با امکانات پردازش وسیع آن محاسبه بهای تمام شده قطعات و محصولات را انجام داده گزارشهای مختلف بهای تمام شده و اسناد مربوط را تهیه می‌نماید. خصوصیات کلی این سیستم در دریافت اطلاعات ورودی، پردازش داده‌ها و تهیه گزارشها به طور خلاصه به قرار زیر است:

۵ دریافت اطلاعات از سیستم کنترل

تولید به منظور در اختیار داشتن مشخصات سفارشات، اطلاعات عملیاتی هر سفارش ساخت.

۵ دریافت اطلاعات از سیستم

حسابداری انبار در زمینه مصارف، تولیدات تحویلی به انبارها، مشخصات اقلام و سایر موارد مرتبط.

۵ دریافت ارتباط اقلام محصول،

مجموعه‌ها با قطعات و مجموعه‌های تشکیل دهنده از سیستم B.O.M. همچنین مکانیزمهای پردازش داده‌ها برای دستیابی به اطلاعات اجزاء محصولات و مجموعه‌ها و قطعات تشکیل دهنده.

شکل ۴- ارتباطات سیستم کنترل موجودی و حسابداری انبار با سایر سیستمها

شکل ۵- روابط اطلاعاتی سیستم بهای تمام شده با سایر سیستمها

گزارشهای سیستم بهای تمام شده

سیستم بهای تمام شده قطعات و محصولات

دریافت سایر اطلاعات طبق شمای روابط اطلاعاتی بهای تمام شده با سایر سیستمها منعکس در شکل ۵.

با دریافت مجموعه اطلاعات از سایر سیستمها، در اختیار داشتن اطلاعات ثابت در مورد محصولات و قطعات و مکانیزمهای محاسبات برای تعیین هزینه‌های جذب شده در مواد، کار و سر بار این سیستم باید عملیات حسابداری بهای تمام شده را به انجام رسانیده و اسناد حسابداری را در جذب هزینه‌ها و نقل و انتقال موجودیها در کار در جریان تهیه نماید.

با در نظر گرفتن توضیحات بالا پس از تعریف ارتباطات سیستمها و هدفهای هر سیستم، خصوصیات آن، مکانیزمهای پردازش سیستم و وظایفی که برای آن تعریف شده است، می‌توان مشخصات آن را تعریف و مدون کرد.

همان طور که قبلاً اشاره شد تعریف و طرح مشخصات می‌تواند از سیستمی شروع شود که بیشترین اطلاعات را در اختیار سایر سیستمها قرار می‌دهد و خود کمترین اطلاعات را دریافت می‌دارد. به طور مثال سیستم "کنترل موجودی و حسابداری انبار" چنین خصوصیتی را دارد. در سیستمهای عملیاتی باید گفت که سیستم ساختار محصول از سیستمهای پایه‌ای است که بدون طرح مشخصات آن، طرح و استقرار سیستمهای مرتبط حسابداری با مشکل مواجه می‌شود.

به این ترتیب مشاهده می‌شود که ویژگیهای سیستم بهای تمام شده تابع مشخصات و خصوصیات تعریف شده سیستم کل و کارکردهای آن نیز در همین راستا تعیین می‌گردد. به علاوه از لحاظ دریافت اطلاعات و هم از لحاظ مکانیزمهای نظیر در سیستمهای عملیاتی

وابسته به اطلاعات و امکانات این سیستمها می باشد.

پس از اتمام طراحی مشخصات هر یک از سیستمها و اتمام طرح سیستم کل حسابداری، مرحله بعد یعنی طراحی تفصیلی را می توان آغاز کرد.

۷-۵- طرح تفصیلی

در انجام طراحی تفصیلی نیز مطالعه ارتباطات، مکانیزمها و بررسی پیشنیازهای طرح تفصیلی هر سیستم ضروری است. از این رو طراحی هر سیستم را با استفاده از مجموعه تکنیکها در تهیه فلوچارتها، دیاگرام گردش دادهها و سایر امکانات و تکنیکهای طراحی با در نظر گرفتن طرح مشخصات در دست و هدفهای تعریف شده می توان انجام داد. به دیگر سخن تفصیل اقدامات زیر مشخص خواهد شد.

۱- تعیین اطلاعات ورودی و تفصیل مشخصات آنها.

۲- تعیین و تهیه مکانیزمهای پردازش و محاسبات.

۳- تعیین مشخصات پروندهها، ساختار آنها.

۴- تعیین کنترلهای لازم در مجموعه کارکردهای ورود اطلاعات، پردازش دادهها و انجام محاسبات.

۵- تعیین و طرح مشخصات اطلاعات خروجی (گزارشات هر سیستم).

ناگزیر انجام طرح تفصیلی نیز باید در مورد سیستمهایی آغاز شود که مشخصات آنها به عنوان طرح پایه ای برای سایر سیستمها شناخته می شود، به دیگر سخن اولویت طراحی تفصیلی آن سبب می گردد که روابط اطلاعاتی وابسته به آن در سطح تفصیلی مشخصتر شده تکمیل گردد.

پس از طرح تفصیلی مراحل برنامه نویسی و آزمایش سیستم صورت

می گیرد که شرح چگونگی انجام این مراحل از موضوع بحث این مقاله خارج است.

اما گفتن این نکته ضروری است که طراح باید صرفا پس از حصول اطمینان از کارکرد صحیح و مطلوب سیستم بر مبنای آزمایش آن با دادههای مختلف مرحله بعد یعنی اجرای سیستم با اطلاعات واقعی را آغاز کند. آزمایش سیستم مرحله ای دشوار و پیچیده است و متدها و تکنیکهای ویژه خود را دارد. در اینجا بدون پرداختن به نکات و ملاحظات آزمایش سیستمها و چگونگی حصول اطمینان از کیفیت کارکرد آنها به موضوعها و مسائل مرحله اجرا می پردازیم.

۶- ملاحظات اساسی در اجرای سیستمها

نظیر مرحله طراحی، اجرای سیستمها نیز نیازمند برنامه ریزی و تعیین اولویتها است. عموما تعیین اولویت در اجرای هر سیستم با توجه به نکات زیر مشخص می شود:

الف - تعیین وابستگی اطلاعاتی هر سیستم به سایر سیستمها از لحاظ اطلاعات ورودی و حدود وابستگی سایر سیستمها به سیستم مورد نظر (به منظور اجرای سیستمها).

ب - تعیین نیازهای اجرایی و مدیریت صنعت (در صورتی که زمان اجرای سیستمها طولانی باشد) به منظور تعیین اولویتهای اجرا از دیدگاه مدیریت.

پ - آماده بودن پیشنیازهای اجرایی سیستم (از جمله نیروی انسانی) سازمان انجام کار و در اختیار داشتن اطلاعات اولیه و سایر موارد مرتبط برای شروع کار سیستمها.

بررسی موارد فوق تعیین می کند که اجرای کدام سیستم مقدم به سایر سیستمها

باید انجام شود و به طور کلی حاصل بررسی نشان می دهد که:

○ کدامیک از سیستمها می توانند به طور مستقل به اجرا درآیند.

○ کدامیک از سیستمها بیشترین اطلاعات را برای سایر سیستم مورد نظر تهیه می کنند به دیگر سخن پیشنیاز اجرای آنها هستند.

○ کدام سیستم می تواند با توجه به ملاحظات بالا در مرحله نهایی به اجرا درآید.

اجرای سیستم از دیدگاه استفاده کاربران مهمترین مرحله کار است بنابراین به منظور انجام موفقیت آمیز این مرحله برنامه ریزی اجرا ضرورت دارد.

در مرحله برنامه ریزی اجرای سیستمها نکات و فعالیتهای زیر باید در نظر گرفته شود:

○ تعیین سازمان اجرایی هر سیستم و مجموعه سیستمها.

○ تعیین برنامه آموزش، آماده سازی و فراهم سازی زمینه های اجرای سیستم.

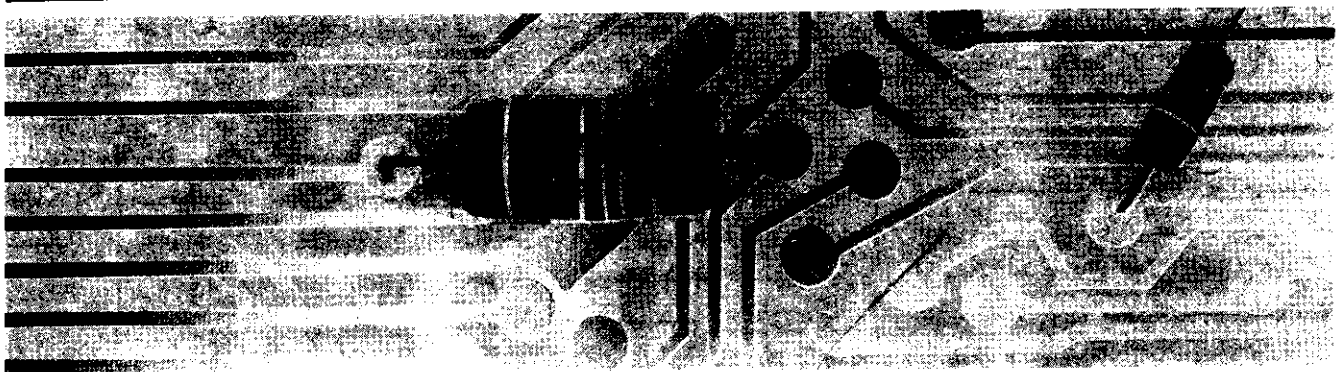
○ اطمینان از آمادگی پیشنیازهای اجرا از جمله: سخت افزارها و مجموعه امکانات سخت افزاری.

○ اطمینان از کارکرد سیستمهای عملیاتی مرتبط.

○ اطمینان از کارکرد سیستمهای اطلاعاتی حسابداری مرتبط.

○ اطمینان از فراهم بودن سایر امکانات از جمله شماره گذاری اقلام انبار در مورد سیستم کنترل موجودی و حسابداری انبار، شماره گذاری و پلاک کوبی در مورد سیستم داراییهای ثابت و سایر امکانات اطلاعاتی لازم در ابتدای امر.

بحث در مورد هر یک از زمینه های اجرایی بالا خود نکات و ملاحظات مهمی را به همراه دارد، تا آنجا که به وظایف طراح

که اجرای سیستمها باید در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری شرکتها و سازمانها از اولویت بالایی برخوردار باشد و مدیریت سازمان با صنعت مربوط از اجرای سیستمها به طور تمام و کمال حمایت نمایند تا ضمانت پیاده کردن و بهره‌گیری از اجرای آنها فراهم شود.

در پایان تاکید می‌شود که طراح از دو دیدگاه یکی حل و فصل مسائل تکنیکی، روشی و تخصصی و دیگر ایجاد سازمانی فعال و مؤثر در گروه انجام پروژه و در مقابل آن گروه مجری پروژه (و در صنعت با همکاری مشاوران و تصمیمگیران) به منظور حل و فصل منطقی مسائل طراحی (از بعد حرفه‌ای و تکنیکی و نیز از نظر اجرایی برای استفاده مناسب از حمایت و پشتیبانی مدیریت) مسئولیت دارد. در مواردی ضروری است که طراح در مورد سازمان اجرایی مداخله، اظهار نظر و تصمیمات معینی بگیرد تا طرحی که با زحمات فراوان انجام شده عقیم نماند.

از این رو می‌توان گفت که هم طراح و هم تصمیمگیران در برابر یکدیگر ضمانت دارند بدین معنی که در مرحله اجرای سیستم مسئول بوده وظایف هر یک به نوعی به وظایف دیگری مرتبط است. بنابراین داشتن برنامه‌های مشترک و همکاری متقابل می‌تواند ضمانت لازم را در اجرای مطلوب سیستمها فراهم سازد.

سه مورد می‌توان گفت، در صورتی که موارد "ب و پ" در اجرای سیستمها مشکلی به وجود نیاورد به دیگر سخن سازمان اجرایی فراهم بوده و سیستمها و روشها آماده باشد، مورد اول یعنی نبودن انگیزه کافی و یانارضایتی در هر زمینه‌ای می‌تواند موجب توقف اجرای سیستم را فراهم سازد. به این دلیل مرحله اجرای سیستم به عناصر متعددی وابسته است و وظیفه اجراکننده و تصمیمگیران در موقعیتهای اجرایی مختلف، تسهیل نمودن مجموعه اقدامات مرتبط و فراهم ساختن زمینه مساعد برای اجراست که بخش مهم آن را مسائل روابط انسانی تشکیل می‌دهد.

در مورد مسایل سازمانی و تشکیلاتی می‌توان گفت که از لحاظ اجرایی اهمیت بیشتری نسبت به روشها و دستورکارها دارد. به دیگر سخن در صورتی که سازمان اجرایی سیستمها آماده نباشد اساساً اجرا متوقف می‌گردد.

به همین ترتیب در اجرای سیستمها مجموعه روش‌ها، دستورکارها و سیستمهای لازم پیش از اجرای سیستم مورد نظر باید فراهم بوده و در کارکرد دائمی سیستم در این زمینه مسئله اساسی وجود نداشته باشد.

مسائل هر سطح (مورد الف) نسبت به سطح بعد (مورد ب و پ) از اهمیت بیشتری برخوردار است به همین جهت است

و استفاده کننده مرتبط است برنامه‌ریزی اجرا باید با همکاری متقابل، اطمینان از کارکرد سیستم مورد اجرا و اطمینان از فراهم بودن کلیه امکانات مقدماتی به عنوان پیشنیاز اجرای سیستمها باشد.

با در نظر گرفتن چنین ملاحظاتی است که اجراکننده سیستمها می‌تواند مرحله اجرای سیستمها را برای هر یک از سیستمهای اطلاعاتی حسابداری به انجام رساند.

در این زمینه ضروری است تا چند مورد مهم در "ملاحظات اساسی" اجرای سیستمها خاطر نشان شود.

۷- مسایل اجرای سیستمها

مسائل اجرای سیستمهای اطلاعاتی حسابداری و به طور کلی اجرای سیستمها را در هر صنعت و سازمانی از لحاظ مفهومی می‌توان به سه مورد مرتبط دانست:

الف - مسایل روابط انسانی، روحیه کارکنان، وجود انگیزه لازم برای اجرای سیستمها (Attitudinal Problems)

ب - مسائل سازمانی و تشکیلاتی (Organizational Problems)

پ - مسائل روشی و سیستمی (Procedural Problems)

هر سه مورد باید در اجرای هر سیستم حل و فصل شود تا سیستم یا سیستمهای مورد نظر به اجرا درآیند. از نظر تحلیل این